

Posredovanje informacij v fiziki

V dolgoletnem poučevanju predmeta »Didaktika fizike« za bodoče učitelje fizike na osnovni šoli se zelo pogosto srečujem s komunikacijskim šumom ob razpravah o različnih fizikalnih pojavih. **Kako fizikalne pojave ilustrirati z nazornimi eksperimenti, kako jih razložiti, kako jih grafično predstaviti in, predvsem, katere besede ob tem uporabljati?** Ni enoznačnega dogovora in deloma je to tudi prav. Zagotovo se strokovna govorica razlikuje od vsakdanjega govora. Posamezne besede imajo v vsakdanji govorici drugačen pomen kot v strokovni. Neredko vpeljujemo nove izraze, ki se šele s pogosto rabo vključijo v učenčev ali dijakov besednjak. Ne nazadnje se dnevno srečujem z žal pomanjkljivim znanjem slovenščine, nepravilno rabo števila, oseb, sklonov, z nepravilnim stopnjevanjem in s prekomerno uporabo mašil. Jasnost navodila, izrazoslovja in sporočilna nedvoumnost so še mnogo bolj očitni pri pisnih izdelkih. Celó pri izpitih samih se pogosto znajdem pred dilemo, ali študent res razume tematiko, o kateri pisno sporoča v površnem, slovnično nepravilnem in smiselno šibko konsistentnem jeziku? Problematika pa žal ni omejena le na študente. Semantične nedoslednosti lahko najdemo v učnih načrtih, učbenikih in drugod. Včasih se zdi, da vsak, ki želi sporočati v pisni obliki, uporablja osebno strokovno govorico. Problem postane še večji, če se ozremo po opisih enakih pojavov v sorodnih naravoslovnih disciplinah, ki se v šestem razredu celo združujejo v istem predmetu z enim samim učiteljem. Prav hitro ugotovimo, da obstajajo različna imena za iste pojme.

V pogovoru z urednikom sem predlagala, da se v skupnosti učiteljev fizike začnemo pogovarjati o problemih medsebojnega strokovnega komuniciranja. Temu namenu naj služijo prihodnji prispevki. Nikakor se nočem postaviti na kateder učitelja avtoritete in ne sodnice. Zato sprejmite moje dolgoletne razmisleke v lastni razmislek. Preberite in razmislite, ali so predlogi uporabe besed, grafičnih predstavitev in drugih komunikacijskih načinov smiselni tudi z vašega stališča ali pa jim oporekate. Napišite odgovor s svojimi predlogi in naj se začne razprava, kako narediti fizikalno govorico natančno in enoznačno. Skupaj znamo in zmoremo več.

Ker je bilo lansko leto posvečeno svetlobi, bo nekaj prispevkov, začnši s prvim, posvečenih tej tematiki. V prvem prispevku se lotevam opisovanja širjenja svetlobe in pripadajočih grafičnih predstavitev. Poleg leta svetlobe me je k temu dodatno motiviral tudi način opisovanja pojavov, povezanih s svetlobo na vseh nivojih, na katere sem naletela pri študentih, kolegih strokovnjakih in učiteljih. Osebna refleksija pa me je opomnila, da sem te, iste napake, dokler nisem svoje govorice razmislila pod drobnogledom, počela tudi sama. Naj vam bo branje v izziv in zabavo.

*dr. Mojca Čepič,
Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani*